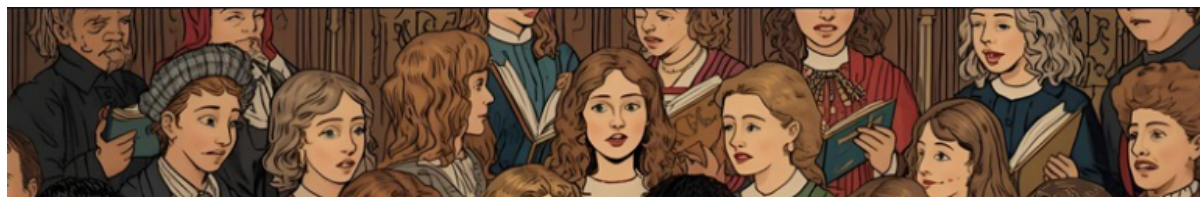

5. Frasläsning

5.1 FRASINTONATION.....	3
5.2 TRÄNA FRASINTONATION I ALLT STÖRRE GRUPPER.....	5
5.3 BYGG UPP TEXTLÄSNINGEN (NILS HOLGERSSON).....	7

Detta stödmaterial (*Automatisering 1*) är framtaget av forskargruppen Intensivsvenska vid Stockholms universitet. Just nu testas och utvärderas materialet inom Skolverkets försöksverksamhet med språkstärkande insatser under skollov. Denna uppdaterade version publiceras den 6/2/2026.

Bakgrund och teori finns i dokumentet **Inramning och teoretiska utgångspunkter**. Instruktioner om hur materialet kan användas finns i dokumentet **Lärarhandledning**. Där ges förklaring till hur materialet är uppbyggt och hur undervisning mot automatisering på alfabetisk-fonologisk och ortografisk-morfemisk nivå kan genomföras.

5. Frasläsning

Dokument: Övningsmaterialet ges i två versioner. I **lärarens del** finns korta beskrivningar av vad övningarna handlar om, jämte själva övningsmaterialet. Direkt efter kommer ett renare kopierings- och redigeringsunderlag (**kopieringsdel**). Därifrån kan läraren enkelt klippa och klistra och på andra sätt anpassa materialet efter de lektioner han eller hon ska genomföra. I lärarens del ges orden i allmänhet i tabeller, medan de i kopieringsdelen är uppställda i kolumner med tabbar. Läraren bör kunna använda ettdera formatet för sina behov. Kopieringsdelen är också sidbruten på ett sätt som möjliggör direkt utskrift om läraren skulle vilja ge hela blad till eleverna eller projicera direkt från ett papper.

Innehåll: Frasläsning tränar förmågan att läsa ihop ord med varandra i betydelsemässigt samhöriga grupper. Många fraser har liknande språkmelodi och lämpar sig därför att träna ihop.

I detta dokument finns material 5 sorterat efter liknande prosodiska mönster. I den första övningen är det tre sådana frastyper som övas: Verb + objekt (*ger mat*), verb + adverbial (*går ut, tar hem*), preposition + rektion (*med ost*). Man kan öva både vertikalt och horisontellt

5.1 Frasintonation

verb + objekt	verb + adverbial	preposition + rektion
ger mat	tar hem	med ost
får tag	går ut	på stolen
ser Olle	står kvar	i väskan
får fikon	ser ut	vid trappan
köper ost	slår in	i köket
säljer läsk	går bort	ur skåpet
bjuder Sven	hör hit	om våren
tvättar jeans	stiger upp	över soffan
sparar pengar	hoppas fram	under bordet
glömmer tiden	backar ut	bakom dörren
vänder blad	svänger in	före frukost
öppnar burken	hänger kvar	mellan tågen
stänger locket	håller i	efter tolv
gömmer nyckeln	brinner ner	utan smör

verb + objekt

ger mat

får tag

ser Olle

får fikon

köper ost

säljer läsk

bjuder Sven

tvättar jeans

sparar pengar

glömmer tiden

vänder blad

öppnar burken

stänger locket

gömmer nyckeln

verb + adverbial

tar hem

går ut

står kvar

ser ut

slår in

går bort

hör hit

stiger upp

hoppas fram

backar ut

svänger in

hänger kvar

häller i

brinner ner

preposition + rektion

med ost

på stolen

i väskan

vid trappan

i köket

ur skåpet

om våren

över soffan

under bordet

bakom dörren

före frukost

mellan tågen

efter tolv

utan smör

5.2 Träna frasintonation i allt större grupper

Frasläsning kan tränas med successivt större grupper. Rytmen i grupperna nedan är besläktad mellan exemplen så att det är lätt att expandera från vänster till höger. I den högraste kolumnen finns två tyngdpunkter (—) med en radda lätta stavelser mellan (∪∪∪).

∪ —	∪ ∪ ∪ —	— ∪ ∪ ∪ ∪ —
ger mat	ger henne mat	Olle ger henne mat.
tar hem	tar hem spelet	Anna tar hem spelet.
går ut	går sen ut	Vicke går sen ut.
står kvar	står nog kvar	Olle står nog kvar.
hoppar upp	hoppar ju upp	Jan hoppar ju upp.
ser ut	ser så ut	Ja, det ser så ut.
får tag	får inte tag	Får hon inte tag?
slår in	slår aldrig in	Aldrig slår det in!
på stolen	upp på stolen	Upp nu på stolen.
i väskan	boken i väskan	Boken ligger i väskan.
vid trappan	står vid trappan	Ella står vid trappan.
i köket	sitter i köket	Pekka sitter i köket.
med ost	med ost och gurka	Med ost och lite gurka.
före frukost	duschar före frukost	Jag duschar före frukost.
mellan tågen	springer mellan tågen	Du springer mellan tågen.
efter tolv	vaknar efter tolv	Hon vaknar efter tolv.
utan smör	bröd utan smör	Bröd utan vispat smör.
går hem	Olle går hem	Olle går hem till Anna.
får mat	Katten får mat	Katten får lite mat.
går ut	Anna går ut	Anna går ut och andas.

ger mat

ger henne mat

Olle ger henne mat.

tar hem

tar hem spelet

Anna tar hem spelet.

går ut

går sen ut

Vicke går sen ut.

står kvar

står nog kvar

Olle står nog kvar.

hoppas upp

hoppas ju upp

Jan hoppas ju upp.

ser ut

ser så ut

Ja, det ser så ut.

får tag

får inte tag

Får hon inte tag?

slår in

slår aldrig in

Aldrig slår det in!

på stolen

upp på stolen

Upp nu på stolen.

i väskan

boken i väskan

Boken ligger i väskan.

vid trappan

står vid trappan

Ella står vid trappan.

i köket

sitter i köket

Pekka sitter i köket.

med ost

med ost och gurka

Med ost och lite gurka.

före frukost

duschar före frukost

Jag duschar före frukost.

mellan tågen

springer mellan tågen

Du springer mellan tågen.

efter tolv

vaknar efter tolv

Hon vaknar efter tolv.

utan smör

bröd utan smör

Bröd utan vispat smör.

går hem

Olle går hem

Olle går hem till Anna.

får mat

Katten får mat

Katten får lite mat.

går ut

Anna går ut

Anna går ut och andas.

5.3 Bygg upp textläsningen (Nils Holgersson)

Frasläsning kan expanderas till hela meningar. I denna övning läses först ord, sedan en fras, sedan fler ord, sedan en hel mening. Texten kan sedan läsas i den högra kolumnen (gröna fält).

Lagerlöfs originaltext kan gärna läsas efter att man slutfört övningen för att jämföra ord och stil.

det	var	en	gång		Det var en gång ...
det	var	en	gång	en pojke	Det var en gång en pojke.
han	var	fjorton			Han var fjorton ...
han	var	fjorton	år	gammal	Han var fjorton år gammal.
han	var	lång			Han var lång ...
han	var	lång		och ranglig	Han var lång och ranglig.
och	han	var		linhårig	Och han var linhårig.
han	dög	inte			Han dög inte ...
han	dög	inte		till mycket	Han dög inte till mycket.
mest	av	allt			Mest av allt ...
mest	av	allt		ville han sova	Mest av allt ville han sova.
han	ville	också			Han ville också ...
han	ville	också		gärna äta	Han ville också gärna äta.
och	så	gillade	han		Och så gillade han ...
och	så	gillade	han	att busa	Och så gillade han att busa.

Fortsättning ...

nu	var	det			Nu var det ...
nu	var	det	en söndag	morgon	Nu var det en söndagsmorgon.
pojken	föräldrar	gjorde			Pojkens föräldrar gjorde ...
pojken	föräldrar	gjorde	sig i ordning		Pojkens föräldrar gjorde sig i ordning.
de	skulle	gå			De skulle gå ...
de	skulle	gå		till kyrkan	De skulle gå till kyrkan.
pojken	satt	i	skjort-ärmarna		Pojken satt i skjortärmarna ...
pojken	satt	i	skjort-ärmarna	på bordet	Pojken satt i skjortärmarna på bordet.
tur	att	de	går		Tur att de går ...
tur	att	de	går	till kyrkan	”Tur att de går till kyrkan.

då	gör	jag		Då gör jag ...
då	gör jag		som jag vill	Då gör jag som jag vill.”
jag	kan	ta	ner	Jag kan ta ner ...
jag	kan ta ner	pappas bössa		”Jag kan ta ner pappas bössa
och	skjuta	av		Och skjuta av ...
och	skjuta av	ett skott		och skjuta av ett skott
utan	att	någon		utan att någon ...
utan	att någon	lägger sig i		utan att någon lägger sig i.”

Så här ser texten ut i Selma Lagerlöfs originalutgåva från 1907. Läs nu den och jämför med den text du just läst. Vad ser du för skillnader? När du har bekantat dig med originaltexten, läs då den versionen högt.

Det var en gång en pojke. Han var så där en fjorton år gammal, lång och ranglig och linhårig. Inte stort dugde han till: han hade mest av allt lust att sova och äta, och därefter tyckte han om att ställa till odygd.

Nu var det en söndagsmorgon, och pojkens föräldrar höllo på att göra sig i ordning för att gå i kyrkan. Pojken själv satt i skjortärmarna på bordskanten och tänkte på hur lyckligt det var, att både far och mor gingo sin väg, så att han skulle få rå sig själv under ett par timmar. »Nu kan jag då ta ner fars bössa och skjuta av ett skott, utan att någon behöver lägga sig i det,» sade han för sig själv.

det var en gång		Det var en gång ...
det var en gång	en pojke	Det var en gång en pojke.
han var fjorton		Han var fjorton ...
han var fjorton	år gammal	Han var fjorton år gammal.
han var lång		Han var lång ...
han var lång	och ranglig	Han var lång och ranglig.
och han var	linhårig	Och han var linhårig.
han dög inte		Han dög inte ...
han dög inte	till mycket	Han dög inte till mycket.
mest av allt		Mest av allt ...
mest av allt	ville han sova	Mest av allt ville han sova.
han ville också		Han ville också ...
han ville också	gärna äta	Han ville också gärna äta.
och så gillade han		Och så gillade han ...
och så gillade han	att busa	Och så gillade han att busa.
nu var det		Nu var det ...
nu var det	en söndag morgon	Nu var det en söndagsmorgon.
pojken s föräldrar gjorde		Pojkens föräldrar gjorde ...
pojken s föräldrar gjorde sig i ordning		Pojkens föräldrar gjorde sig i ordning.
de skulle gå		De skulle gå ...
de skulle gå	till kyrkan	De skulle gå till kyrkan.
pojken satt i skjort-ärmarna		Pojken satt i skjortärmarna ...

pojken satt i skjortärmarna på bordet

Pojken satt i skjortärmarna på bordet.

tur att de går

Tur att de går ...

tur att de går till kyrkan

”Tur att de går till kyrkan.

då gör jag

Då gör jag ...

då gör jag som jag vill

Då gör jag som jag vill.”

jag kan ta ner

Jag kan ta ner ...

jag kan ta ner pappas bössa

”Jag kan ta ner pappas bössa

och skjuta av

Och skjuta av ...

och skjuta av ett skott

och skjuta av ett skott

utan att någon

utan att någon ...

utan att någon lägger sig i

utan att någon lägger sig i.”

Det var en gång en pojke. Han var så där en fjorton år gammal, lång och ranglig och linhårig. Inte stort dugde han till: han hade mest av allt lust att sova och äta, och därnäst tyckte han om att ställa till odygd.

Nu var det en söndagsmorgon, och pojkens föräldrar höllo på att göra sig i ordning för att gå i kyrkan. Pojken själv satt i skjortärmarna på bordskanten och tänkte på hur lyckligt det var, att både far och mor gingo sin väg, så att han skulle få rå sig själv under ett par timmar. »Nu kan jag då ta ner fars bössa och skjuta av ett skott, utan att någon behöver lägga sig i det,» sade han för sig själv.